

Pestprotocol

Ds. J. Polyanderschool en Ds. J. Bogermanschool te Dordrecht

Inhoudsopgave

1. Inleiding	p.2
2. Preventie	p.3
3. Stappenplan	p.4
4. Begeleiding	p.5
5. Gedragsplan	p.7
Bijlage 1: Taakomschrijving anti – pest coördinator/vertrouwenspersoon	p.8
Bijlage 2: Anti – pest presentatie 2024-2025	p.9

1. Inleiding

Op onze school willen we de kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. We helpen de kinderen om de gaven die zij ontvangen hebben zo te ontwikkelen dat ze leren respect te hebben en zorg te dragen voor zichzelf, de ander en de omgeving om hen heen. Dit pestprotocol is aanwezig op onze school, omdat pesten helaas overal voorkomt. Wij vinden het daarom belangrijk om een duidelijk en helder beleid te hebben waar alle betrokkenen op kunnen terugvallen in voorkomende gevallen.

Het kernverschil tussen plagen en pesten is de intentie en de machtsverhouding: plagen is speels, goedbedoeld, spontaan en gebeurt tussen gelijken met wederzijds plezier, terwijl pesten gemeen, opzettelijk en herhaaldelijk is met de bedoeling te kwetsen, te vernederen of uit te sluiten, vaak met een machtsongelijkheid tussen de pesters en het slachtoffer.

Als iemand aangeeft dat het niet leuk is, stopt plagen meteen; bij pesten gaat het door, zelfs als de gepeste aangeeft dat het moet stoppen.

	Plagen	Pesten
Intentie	spontaan, als grap bedoeld, luchtig en niet gemeen	gemeen, opzettelijk kwetsen, vernederen, controleren of buitensluiten
Gevoel	beide partijen vinden het leuk; er is geen angst of verdriet	veroorzaakt verdriet, angst, schaamte bij het slachtoffer
Machtsverhouding	gelijkwaardig; er zijn geen winnaars of verliezers	ongelijk; de pester (of groep) heeft meer macht dan het slachtoffer
Herhaling	gebeurt af en toe, waarbij de beurt wisselt	stelselmatig en langdurig, vaak tegen dezelfde persoon
Stop-signaal	stopt onmiddellijk als iemand aangeeft dat het niet meer leuk is	het gedrag stopt niet als er om gevraagd wordt; het escaleert

Kortom: Plagen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid en is incidenteel. Het heeft een pedagogische waarde. Pesten gebeurt vanuit overheersing, is systematisch en dwingt leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling.

2. Preventie

Bij de start van het schooljaar worden er wekelijks meerdere groepsactiviteiten gedaan, ter bevordering van een positieve groepsvorming. Dit doen we gedurende een periode van zes weken, ook wel de gouden weken genoemd.

We gebruiken hiervoor activiteiten uit het boek: 'Ruimte voor jezelf en de ander' van Ernst van Grol. Ook beschikt elke leerkracht over de sofa - map van 'Kinderen en hun sociale talenten'. Daarnaast kunnen de leerkrachten bij de gedragspecialisten terecht, bij vragen over groepsdynamiek. Vanuit de groepsbespreking gedrag worden bij de groepsoverdracht aandachtspunten meegegeven voor de hele groep, zodat de leerkracht van het jaar daarop weet, waarmee verder gegaan moet worden.

De lessen die ontwikkelt zijn bij de kernwaarden dragen ook bij aan positieve groepsvorming. Via de nieuwsbrief en de maandelijkse bijeenkomst in de gemeenschapsruimte of speelzaal worden ook de ouders en de kinderen geïnformeerd over de regel van de maand, behorend bij een van de kernwaarden. Deze regels en de kernwaarden keren twee keer per jaar cyclisch terug.

Na de eerste ronde van groepsactiviteiten worden samen (door leerkracht en leerlingen) groepsafspraken opgesteld. Na de andere groepsactiviteiten worden de afspraken waar nodig aangevuld. Deze cyclus wordt herhaald na de kerstvakantie, de zilveren weken.

Op de informatieavond geven we aan, dat ouders signalen van pestgedrag moeten doorgeven aan de leerkracht. Ook de leerlingen krijgen jaarlijks vanaf groep 5 de mogelijkheid om dit aan te geven via de leerling vragenlijst van Zien+. Daarnaast staat in elke groep een bus, waar de leerlingen briefjes in kunnen stoppen, die alleen door de leerkracht gelezen mogen worden. Op die manier bevorderen we, dat ook leerlingen die niet makkelijk op de leerkracht afstappen, zich toch kunnen uiten over dingen waar zij mee rondlopen.

In elke groep hangt een poster op, waarop staat: 'Stop pesten!' Voor deze poster wordt elk schooljaar opnieuw aandacht gevraagd, wanneer in elke groep de anti – pest presentatie wordt getoond. Op deze poster staat ook de foto van de anti – pest coördinator. De taakomschrijving van deze functie is te lezen in bijlage 1 van dit protocol.

Nadat alle leerlingen de presentatie hebben gezien, voert de leerkracht een of meerdere activiteiten uit rondom dit thema.

Tijdens groepsbespreking 2 vragen de gedragspecialisten bij de leerkrachten na, hoe het zit met veiligheidsbeleving en aantasting veiligheid. We hebben afgesproken, dat we daar altijd een gemiddelde groepscore van minimaal 3.0 willen zien. Staat daar op individueel niveau iets anders, dan bespreken we uitgebreid hoe dit komt en wat er aan gedaan wordt.

Jaarlijks zorgen de gedragspecialisten ervoor dat de resultaten hiervan worden gedeeld met de inspectie voor het onderwijs. Op die manier laten we zien, dat we actief werken aan de uitvoering van de wet op sociale veiligheid. Hiervoor verwijzen we ook naar het beleidsplan sociale veiligheid, waarin dit protocol eveneens is opgenomen.

Tijdens de groepsbesprekingen worden de signalen die mogelijk wijzen op pestgedrag besproken. Het gaat dan met name over de balans tussen flexibiliteit en impulsbeheersing enerzijds en initiatief en autonomie anderzijds. We noemen dit een risicoprofiel voor pesten.

3. Stappenplan

Stap 1: We leren de kinderen *probleemoplossende vaardigheden* aan vanaf groep 1. Hierbij mogen de kinderen altijd hulp inroepen van de leerkracht, de pleinwacht en de anti – pest coördinator. We maken dit voor de kinderen concreet door de probleemoplosswijzer in de lokalen op te hangen en met de kinderen te bespreken/het gedrag aan te leren door middel van rollenspelletjes (allesovergedrag.wordpress.com)

Stap 2: Wanneer de problemen zich voor blijven doen, brengt de leerkracht de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen of ruzies tussen dezelfde kinderen volgen er sancties. Die kunnen bestaan uit:

- een schriftelijke opdracht, waarbij het gaat over zijn/haar rol in het (pest)probleem, gerelateerd aan de kernwaarden die niet nageleefd zijn;
- een deel van de middagpauze binnen blijven;
- een boek lezen over pesten;
- een klein cadeautje kopen voor het gepeste kind, als er iets kapot gemaakt is;
- een excuusbrief voor het slachtoffer schrijven. De keuze voor een bepaalde sanctie hangt af van meerdere factoren, zoals de ontwikkelingsleeftijd van het kind, de aard en de duur van het probleem.
- De leerkracht noteert meldingen van pestgedrag in een algemene notitie, zodat achteraf kan worden nagevraagd welke meldingen er zijn geweest in het verleden.

Stap 3: Wanneer het grensoverschrijdend gedrag zich blijft herhalen, vindt er een gesprek plaats met de ouders van de pester, de pester en de leerkracht en desgewenst de ib'ër. In het gesprek worden de ouders op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen. Er worden vervolgens afspraken gemaakt over gedragsveranderingen. Hiervoor kan het formulier 'gedragsplan' uit hoofdstuk 5 worden gebruikt.

De ouders van het gepeste kind worden ingelicht over de gemaakte afspraken. Ook de ib'ër, directie en het team worden op de hoogte gebracht van het pestgedrag en de gemaakte afspraken zodat iedereen er alert op kan reageren. Het 'gedragsplan' wordt tot slot opgenomen in Parnassys.

Stap 4: Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld. Dit gebeurt in overleg met de ouders, ib'ër en leerkracht.

Stap 5: Bij extreem aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen binnen de school. Er kan ook gekozen worden om de leerling totaal af te zonderen van de andere kinderen. De leerling werkt dan in een andere ruimte onder toezicht en krijgt geen pauze tegelijk met de andere kinderen. Deze beslissing dient genomen te worden in overleg met de ib'ër, directie en leerkracht. De ouders worden van deze maatregel op de hoogte gebracht.

4. Begeleiding

Tijdens alle stappen is het belangrijk dat er goede gesprekken gevoerd worden met zowel de gepeste leerling, de pester en de andere kinderen van de groep. De andere kinderen, die bestaan uit meelopers of zwijgers, kunnen zorgen voor een belangrijke verandering in het pestgedrag als zij het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden. Het wordt dan duidelijk dat de groep het niet normaal vindt en niet bereid is om mee te gaan in het pestgedrag.

De volgende aanwijzingen zijn erg belangrijk.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. Geprobeerd wordt de gepeste leerling in te laten zien dat je ook op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- De gepeste leerling in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing de leerling zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling.
- De leerling niet over-beschermen; hiermee wordt de leerling juist in een uitzonderingspositie geplaatst waardoor het pesten zelfs kan toenemen.
- In overleg met de ib'er externe hulp inschakelen zoals een sociale vaardigheidstraining.

Begeleiding van de pester

- Praten en zoeken naar de reden van het ruzie maken of pesten.
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuus laten aanbieden.
- Gedragsplan maken.
- In laten zien welke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Straffen als de pester pest, belonen als de pester zich aan de regels houdt.
- De leerling leren niet meteen kwaad te reageren en zich leren te beheersen.
- Contact tussen ouders en school. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? (bijvoorbeeld problematische thuissituatie, buitengesloten voelen, jaloezie, verveling, de baas willen zijn, voortdurend competitie aangaan, in een niet passende rol worden gedrukt)
- In overleg met de ib'er externe hulp inschakelen zoals een sociale vaardigheidstraining.

Begeleiden van de andere kinderen van de groep:

- De kinderen middels gesprekken bewust maken van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag (meelopers-/zwijgers-gedrag laten zien).
- De kinderen stimuleren om voor zichzelf op te komen.

- De kinderen stimuleren om voor een ander op te komen.
- De sterke kanten van de gepeste leerling benadrukken.
- Samen spelen en samen werken met het gepeste kind stimuleren door bijvoorbeeld voor de pauze een speelplan te maken (wie speelt met wie, wat en waar).
- De kinderen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede sfeer in de groep.
- Benadrukken dat kinderen verschillend mogen zijn.
- Vertel de kinderen het volgende: 'Word je gepest, praat er dan thuis en op school over! Als je ziet dat een ander kind gepest wordt, vertel dit dan tegen de juf of meester, dit is niet klikken!'

Relatie met de kernwaarden:

- Kom tot slot steeds terug op de kernwaarden van onze school. Eerlijkheid, vertrouwen, betrokkenheid, verantwoordelijkheid en respect. Gebruik voor de concrete uitwerking eventueel de volgende punten:
 - We zien er allemaal anders uit en dat is prima.
 - We laten elkaar meedoen aan activiteiten.
 - We zorgen goed voor elkaars spullen.
 - We praten met respect over elkaar.
 - We lachen elkaar niet uit; ook roddelen past niet bij wie wij willen zijn.
 - Elkaar pijn doen en elkaar bedreigen is verboden.
 - We helpen elkaar bij het oplossen van een probleem, door onafhankelijk te zijn.

5. Gedragplan

Naam leerling:
Leeftijd:
Groep:
Datum:
Leerkracht:
Betrokkenen:

Wat zijn de stimulerende factoren van de leerling?

Waaruit bestaat het probleemgedrag?

Wat willen we dat de leerling doet? Wat is daarvoor nodig?

Hoe gaan we dat gewenste gedrag aanleren?

Hoe stimuleren we het proces bij deze leerling?

Wat gebeurt er als de leerling ongewenst gedrag vertoont?

Hoe wordt de voortgang van het plan gemeten?

Wanneer evalueren?

Bijlage 1: Taakomschrijving anti – pest coördinator/vertrouwenspersoon voor leerlingen

De **anti – pest coördinator/vertrouwenspersoon** is een sociaal, toegankelijk, oprecht en gezaghebbend persoon.

Deze persoon heeft het vertrouwen van de bij de organisatie betrokken personen en is thuis in het reilen en zeilen binnen de school.

Kennis en vaardigheden

De anti-pest coördinator/vertrouwenspersoon:

- heeft inzicht in de aard en omvang van problematiek die zich in een schoolsituatie voor kan doen;
- is communicatief vaardig;
- heeft inzicht in eigen handelen;
- is advies- en gespreksvaardig.

Kwaliteiten

De anti-pest coördinator/vertrouwenspersoon:

- heeft ervaring, is integer en heeft een evenwichtige persoonlijkheid;
- kan omgaan met vertrouwelijke informatie;
- is in staat om zich onafhankelijk op te stellen;
- heeft kennis van de individuele en groepsprocessen die spelen bij (seksueel) grensoverschrijdend gedrag (verbaal en non-verbaal).

Zichtbaarheid en taken van de anti-pest coördinator/vertrouwenspersoon

Aan het begin van het jaar checkt deze persoon de aanwezigheid van de anti-pestposter voor ieder lokaal. Hierbij stelt deze persoon zich ook aan de kinderen voor als iemand:

- ... bij wie je terecht kan als je gewoon ergens mee zit, en die even naar je luistert/ meedenkt;
- ... bij wie je terecht kan als je niet naar je eigen leerkracht kan/wil;
- ... bij wie je terecht kan als er iets bij je eigen leerkracht speelt;
- ... die meedenkt in pestsituaties;
- ... die het gedrag van pesters en pestslachtoffers monitort;
- ... die ook aanspreekpunt is voor betrokken leerkrachten en ouders.

Belangrijk is dat deze persoon op de meeste dagen aanwezig is op de locatie.

Het is de verantwoordelijkheid van de anti-pest coördinatoren/vertrouwenspersonen om de anti – pest presentatie met de collega's van beide locaties jaarlijks te delen, tussen herfst- en kerstvakantie.

Tijdens de eerste vergadering van de werkgroep gedrag zal de kartrekker altijd vragen of er nog aandachtspunten zijn rondom de week van het pesten en/of de presentatie voor de kinderen aan een update toe is.

Anti-pest presentatie

- Wij zijn **eerlijk** tegen en over elkaar
- Wij kunnen elkaar altijd **vertrouwen**
- Wij zijn **betrokken** op elkaar; we zorgen voor elkaar
- Wij zijn **verantwoordelijk** voor elkaar
- Wij hebben **respect** voor elkaar

**STOP
PESTEN**
en doe er
**NIET AAN
MEE**

Wat weten wij al over...

- Pesten
- Gepest worden

Verskil tussen pesten en plagen

Pesten

- ▶ Gebeurt bewust, niet leuk voor de ander
- ▶ Het gebeurt regelmatig
- ▶ Ongelijke strijd (macht)
- ▶ Meestal een groep(je)

Plagen

- ▶ Het is onschuldig
- ▶ Je kunt er om lachen
- ▶ Het gebeurt maar soms
- ▶ Er is sprake van twee gelijke partijen

SAMEN SPELEN IS... LEUK!

- Hoe kan dat leuk?
- Wanneer is het niet meer leuk?
- Hoe ga je om met gedrag wat lijkt op pesten?
- Wat is het verschil tussen ruzie en pesten?

Anti-pest-coördinator

WAT IS DAT, EEN ANTI-PEST-COÖRDINATOR?

Anti = Tegen

Pesten = Het regelmatig bewust met meerdere kinderen een ander kwaad aandoen

Coördinator =

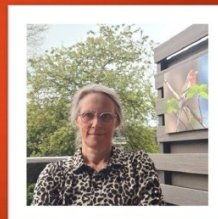
- Contact met kinderen en leerkrachten
- Dingen bespreken op vergaderingen
- Alles noteren in een document op de computer

Bogermanschool: juf van Elzelingen

Polyanderschool: juf Annie

Wat moet je doen?

ALS JE GEPEST WORDT, OF ALS JE HET ZIET GEBEUREN, OF ALS JE WEET DAT ER IEMAND GEPEST WORDT?

1. Vertel het tegen je meester of juf
2. Vertel het tegen je ouder(s)
3. Als je het lastig vindt en bang bent dat het niet helpt, of dat andere kinderen dat zien, dan mag je het ook tegen de anti-pest-coördinatoren vertellen

Wat doe jij zelf...

- Als je ziet dat een kind gepest wordt?
- Het is heel belangrijk dat het pesten gelijk stopt. Wie kan er voor zorgen dat het pesten stopt?
- Hoe reageer jij als een ander kind iets zegt of doet wat jij niet wilt en dit gebeurt iedere keer opnieuw?

Wij zorgen er met elkaar voor dat alle kinderen met plezier naar school kunnen. Denk hierbij ook aan de kernwaarden.

De presentatie bevat vervolgens nog ideeën voor lesactiviteiten per groep, waarvan minimaal 1 activiteit uitgevoerd dient te worden in de groep. Uiteraard past de leerkracht de activiteit aan, aan het niveau van de jaargroep en/of de actuele klassensituatie.